

Határozati javaslat az MTA 189. közgyűlésére az oktatásügy témakörében

Indoklás:

A Magyar Tudományos Akadémia eddigi tevékenysége során is kiemelten foglalkozott az oktatás kérdéseivel, mert tudatában volt annak, hogy az oktatásügy a magyar társadalom számára rendkívüli jelentőségű: a jövő nemzedékek felkészítése az új kihívásokkal való szembenézésre a fontossági sorrend szerinti lakossági felmérésekben rendre az elsők között szerepel. A terület részesedése az állami költségvetésből és a ráfordítások eloszlása azonban nem felel meg sem a szükségesnek, sem a társadalom elvárásainak.

Az oktatásügyben a 2013-ig tartó radikális forráskivonást követően sem konszolidálódott a helyzet.¹ A GDP-arányos kiadások 2016-ra Magyarországon elérték az EU-28 országok átlagát. Ugyanakkor az óvodai és alapfokú oktatásra 2016-ban Magyarország a GDP 1,3 százalékát fordította az EU-28 országok 1,5 százalékos átlagával szemben, középfokú oktatásra a GDP 1,5 százalékát szemben az EU-28 országok 1,9 százalékos átlagával.

A korai iskolaelhagyók aránya többek között a tankötelezettségi korhatár leszállítása miatt is növekszik, jelentősen torzult az oktatás szerkezete, a megbízható szakmai kontroll elmaradása miatt romlott a tankönyvek színvonala, a családi háttér egyre jobban meghatározza a tanulók kilátásait, növekedtek a régiók, illetve az iskolák közötti különbségek.² A pedagógusok bére az egyéb szakmákban dolgozó felsőfokú végzettségűekhez viszonyítva az elmúlt évek béremelései ellenére még mindig az utolsók között van az EU-28 országok között.³ A felsőfokú végzettséget szerzők aránya 2015 óta csökken. Komoly problémát fog okozni a 4-5 éven belül előálló tanárhiány, különösen a már ma is feltűnően ellátatlan élet- és természettudományi területeken. A felsőoktatási szférát súlyosan érinti a koncepciózus fejlesztések elmaradása és az ennek következtében tapasztalható növekvő lemaradás a nemzetközi versenyben.

Határozati javaslat:

A Közgyűlés kinyilvánítja, hogy az oktatásügyet a magyar állam legfontosabb feladatai között tartja számon. Az oktatás költségvetési forrásokból való részesülésének – oktatási szintenként is – minél előbb és tartósan el kell érnie legalább az EU-28 országok átlagát, de az érzékelhető javuláshoz meg is kellene haladnia azt. Az oktatásügyben olyan változásoknak kell bekövetkezniük, amelyek egyrészt hatékonyan javítják a jövő kihívásaival való szembenézés lehetőségét, fejlesztve a hajlékony tanulási készségeket, másrészt hathatósan növelik az esélyegyenlőséget, csökkentve a családi és regionális helyzetből adódó hátrányokat. Az MTA köztestülete és kutatóhálózata ehhez kész minden segítséget megadni.

¹ Közoktatási Elnöki Bizottság (KEB) háttéranyagok:

<http://mta.hu/kozgyules2018/oktatas-hatarozattervezet-189-kozgyules-2018-108627>

² http://www.mtaki.hu/wp-content/uploads/2018/02/A_kozoktatas_indikatorrendszere_2017.pdf

³ http://www.mtaki.hu/wp-content/uploads/2018/02/A_kozoktatas_indikatorrendszere_2017.pdf